

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 12

*Матеріали X Всеукраїнської
науково-практичної конференції
“Історія, сучасність, зарубіжний досвід”
м. Київ, МАУП, 6 листопада 2014 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2014

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 8 від 24.09.14)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук., проф.;
А. А. Ізнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук., проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук., проф.;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук., проф.;
К. В. Муравйов, канд. юрид. наук., доц.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Л. В. Романова, д-р екон. наук, проф.;
В. Є. Сафонова, д-р екон. наук;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соц. наук, проф.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук., проф.

Матеріали подано в авторській редакції.

Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 12: Матеріали Х Всеукр. наук.-практ. конф. “Історія, сучасність,
зарубіжний досвід”, 6 листоп. 2014 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова)
[та ін.]. — 2014. — 460 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становленню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і суспільства.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Степахно И. В. Роль науки и образования в современном общественном развитии.....	316	Карбовська Л. О. Моделі фінансового забезпечення вищої освіти в зарубіжних країнах.....	363
Костючков С. К. Система образования как базовый инструмент прогрессивного развития гражданского общества.....	321	Бахов І. С. Освіта в європейському полікультурному середовищі: реалії і виклики.....	367
Войтенко О. В. Рекламна освіта в Україні: від професійної компетентності до соціальної відповідальності.....	325	Федосова Л. О., Кулик М. С. Особистісна зрілість як фактор суб'єктивного благополуччя.....	371
Туриніна О. Л. Управління конфліктами в організації системи освіти.....	328	Головач Н. В. Стан та перспективи розвитку профвідбору абітурієнтів у вищих навчальних закладах.....	375
Пальм Н. Д. Освіта як ключовий фактор розвитку держави.....	332	Николин І. М. Роль соціалізації першокурсників у формуванні готовності до самоорганізації в процесі професійної підготовки.....	379
Корсак Ю. К. Філософія про номадизм й атомізацію як серйозні загрози сучасному суспільству.....	335	Швец Н. Г. Використання віртуального освітнього простору для набуття навиків політичного менеджменту.....	383
Косенко О. І. Точні науки як індикатор якості сучасної вищої освіти.....	339	Костенко Д. В. Українська мова як основний чинник національної ідентичності в Україні.....	388
Дебич М. А. Гендерні питання соціальної рівності та управління: зарубіжний досвід.....	343	Заверуха О. В. Розвиток автономності як умова гармонійного становлення особистості підлітка у сучасній соціально-політичній ситуації.....	391
Похресник А. К. Римський клуб і реформи освіти і суспільства.....	347	Кострубань Р. В. Теоретичні основи та практичне значення коледжів в сучасних умовах реформування освіти.....	395
Благініна С. В. Парадигми соціального та освітнього розвитку: німецький досвід для України.....	351	Пролович С. М. Проблема підготовки молодших спеціалістів (молодшого бакалавра) в сучасній педагогічній теорії та практиці.....	397
Кірик Т. В. Управління плануванням вищої освіти України в сучасних умовах.....	355	Прус О. В. Загальнолюдські цінності як компонент у вихованні особистості на сучасному етапі.....	399
Матюхін В. О., Кобзева О. В. Модель практичної підготовки сучасного фахівця із застосуванням технологій ІТ-галузі.....	359		

ОСВІТА ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Становлення і розвиток української державності, вип. 12, с. 332–334

Обраний Україною шлях до європейської та світової інтеграції посилює необхідність модернізації усіх сфер суспільного життя, і, насамперед, освітньої галузі, яка в сучасних умовах стає ключовим генератором суспільних змін.

Відомо, що доба змін — це період структурних видозмін в організації суспільства, коли формуються головні характеристики людини майбутнього, нова модель взаємодії держави та суспільства, становлення якої відбувається в умовах наскрізної глобальної інформатизації світу.

У зв'язку з цим, нас цікавить не стільки трансформація структури влади, яка в українських реаліях відбувається постійно й не завжди має передбачливий та певною мірою “системний” характер, мова йде про вплив суспільних змін на соціальну якість освіти за останні роки, про механізми впливу нових форм суспільного життя на освіту громадян, на навчально-виховний процес. Освіта при цьому розглядається як отримання людиною свідомої самостійності в пізнанні простору й часу його життя.

У різні історичні епохи мета освіти визначається єдністю інтересів суспільства й людини. У більш широкому розумінні — єдністю інтересів людства, конкретно визначеного суспільства й людини.

В контексті вищезазначеного виділимо нові якісні характерні риси сучасної освіти: відкритість світовому співтовариству, участь в утворенні та реалізації світових соціокультурних проєктів, що пов'язані з покращенням життя; протистояння кризовим явищам, як внутрішній, так і зовнішній агресії, екстремізму тощо; пізнання та використання кращих світових традицій та досягнень; вміння співставляти інноваційні досягнення із соціокультурними традиціями; можливість корегувати сучасні інноваційні технології зі світовими екологічними стандартами; будувати паритетні відносини з іншими країнами світу; органічне поєднання різних блоків знань, науково-технічних, соціогуманітарних, світоглядно-ідеологічних та ін.

На даний час у багатьох країнах світу, в тому числі й в Україні, йдуть не лише поверхневі зміни, а й глибокі трансформації суспільного устрою, тому необхідно одночасне реагування на двох рівнях (поверхневому та глибинному). В ідеальному варіанті — з випередженням подій, що можливе при умові науково-філософського аналізу цих процесів.

Якщо говорити про адаптаційні механізми при засвоєнні нових умов, то можна констатувати наступне: при поверхневих трансформаціях пристосування до інновацій має вигляд не дуже великих змін; при цьому зберігається основний устрій життя. Зокрема, в професійній сфері це може бути підвищення кваліфікації, перепідготовка по спеціальності та ін., а в побуті проявлятися новими побутовими приладами, технічною та інформаційною основою домашнього господарства тощо.

У випадку ж глибинних (сутнісних) трансформацій змінюється весь устрій життя. Все, що було колись стабільним — житло, сім'я, ідеали та мрія у майбутнє — все руйнується. Людина опиняється на краю прірви, в стані розгубленості та безнадії.

Зокрема нагадаємо, що за період перебудови світоглядного бачення українців, що підпорядковувалися західним лібералістично — демократичним стандартам наприкінці минулого століття, відбулася депопуляція населення (скорочення його чисельності) та неадекватні зміни, в результаті чого Україна зайняла перше місце серед країн Європи не з тих показників, на які варто було б орієнтуватися... У нашій країні смертність продовжує перевищувати народжуваність, незважаючи на вагомі дотації з боку держави при народженні дітей, немає кому служити в Збройних силах за станом здоров'я, в сім'ях люди репродуктивного віку не замислюються щодо необхідності продовження роду, за статистичними даними кожна четверта сімейна пара репродуктивного віку взагалі не може мати дітей...

У цих складних кризових умовах “руйнування” всіх рівнів буття головним аспектом життя людини стає її динамічне мислення й фундаментальний “знаннєвий” загальнокультурний та науково-технічний потенціал. Чим глибші соціальні трансформації, тим більш необхідним стає потенціал базових знань, що необхідні людині [2, с. 32].

Контекст аналізу трансформаційних соціальних процесів містять філософські джерела багатьох дослідників.

Так, наприклад, сутність людини, за словами В. Андрущенка, є духовною, стрижень життя — духовний; основа основ підготовки людини до життя розгортається через формування духовності, чим, власне, опікується освіта” [3, с. 6]. Останнє зумовлює статус освіти як одвічної духовної цінності для всіх історичних часів і народів. І доки існуватиме людина, духовність (сформована засобами навчання і виховання) буде головним виміром її соціальності, критерієм особистості, гарантом самореалізації.

На думку вченого, перспектива людства — в його високій духовності. Роль освіти в цьому поступі колосальна, однак лише за умови, якщо вона буде духовною [3, с. 10].

Як зазначає автор багатьох робіт у цієї сфері Л. Карпець, “сьогодні стає все більш очевидним, що класична модель освіти є важливою передумовою формування економічного підходу до вивчення поведінки людини й потребує принципового перегляду, оскільки вже не відповідає вимогам, які висуваються до школи й освіти сучасним суспільством й виробництвом” [4, с. 173].

Другі дослідники — М. Наливайко, Є. Ушакова наголошують, що “власне чітко врегульована соціальна державна сфера освіти — виховання й та, що постійно діє, формує той “знаннєвий” та людський потенціал суспільства, що здатний реалізувати стратегічні плани країни” [1, с. 32].

Слід зазначити, що поряд з цим, сьогодні у галузі філософії освіти світоглядно — ціннісного сенсу продовжують набувати проблеми цивілізаційного діалогу (полілогу) між Заходом та Сходом. Поширюються ідеї зіткнення цивілізацій, які обстоює американський політолог, професор Гарвардського університету С. Гантінгтон.

За С. Гантінгтоном, Україна належить до “розколотих” країн, тобто тих, що розташовані по обидва боки лінії розлому між цивілізаціями. У таких країнах великі групи належать до різних цивілізацій та постійно йде протистояння між ними: кожна намагається “визначити країну як свій політичний інструмент та зробити свою мову, релігію і символи державними”. Окрім того, “сили відштовхування роз-

колюють ці країни на частини та притягують до цивілізаційних магнітів інших суспільств”. Тому для України, котру дослідник “оцінює як важливу другорядну регіональну державу, модель співіснування різних етнічних груп і цивілізацій, бажано залишатись єдиною, зміцнювати незалежність, мати тісні стосунки з Росією і водночас розвивати дружні зв’язки із Заходом” [5, с. 19–20].

Неможливо пізнати своє життя абстрактно або теоретично. Пізнати життя, як наголошує Л. Карпець, — означає пізнати самого себе, а саме це є альфою й омегою освіти [4]. Адже освіта — це не просто накопичення різного роду знань або збір і систематизація факторів. Освіта — пізнання життя як цілісного процесу. А ціле неможливо пізнати через його частини, не дивлячись на те, що всі правителі, релігійні діячі й політики доводять зворотне.

Таким чином, на реалізацію не популістського, а вірного стратегічного курсу соціального життя країни можуть вплинути лише потрібні для цього люди — культурні, моральні, освічені, соціально активні та небайдужі.

Тому головним завданням освіти є формування цілісної, а значить розумної молоді. Не випадково в усьому світі освіта розглядається як ключовий фактор стабільного розвитку держави, і якість вищої освіти має відігравати ключову роль у створенні єдиного Європейського освітнього простору, тому вона, власне, має бути центральною й в освітній політиці України.

Література

1. *Наливайко Н. В., Ушакова Е. В.* Философский анализ системы образования в трансформирующихся обществах / Н. В. Наливайко, Е. В. Ушакова // *Философия образования*. — 2009. — № 1(26). — С. 26–35.
2. *Новий* тлумачний словник сучасної української мови / І. О. Радченко, О. М. Орлова. — К.: ПП Голяка В. М., 2007. — 768 с.
3. *Андрущенко В. П.* Духовна сутність освіти / В. П. Андрущенко // *Вища школа України*. — 2007. — 31(24). — С. 5–10.
4. *Карпець Л. А.* Стратегічні цілі філософії освіти / Л. А. Карпець // *Філософія і політологія в контексті сучасної культури*. — 2011. — № 1 (1). — С. 172–182.
5. *Гантінгтон С.* Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку / С. Гантінгтон. — Л., 2006. — 325 с.